

Tänkar om Tammerfors Stad. (a)

Nyländ. 19/3. 24

... Fuit hæc Sapientia quondam
publica privatis secernere. HORAT.

Han (b), som Europas vördnad njutit,
Hvars namn så pryder häfderna,
Han sjelf i denna nejden brutit
De laf-beväxta Alarna.
Hvar dag med känsla jag det finner,
Då Strömmen (c) uti bugter rinner
Och ler mot Finska högderna.

Så glad var aldrig Finska bygden,
Som då sin Kung och Landets Far
Hon kunde ge den trogna skygden,
Och Honom uti skötet bar.
Han ville denna trohet löna,
Vid Näsjärvi (d) stränder röna,
Hvad värde Finska jorden har?

Ja länge ock skal Finland prisa
Hans Åra och Odödlighet.
Ren hann vår ort förträffligt visa
En frukt af GUSTAVS rådighet.
Det Verk (e) som Jansson fordom timrat,
Och på sin tid för andra skimrat,
Är än af hög bekaffenhet.

Än vinkar här Naturens Höga
För Patriotens ädla blick;
Och ingen ting kan här förtröga,
Om stället (f) blott en odling fick.
Ja, grunden sjelf af djupet bjuder
Det som i konstens händer ljuder
Sen det har fått et hårdadt skick.

(a) Författaren tror sig ej hafva felat, om han, oakadt han är ingen ting mindre än poet, skrifvit i bunden stil; så vida det är et mer än gammalt rön, at verser, så väl ypperliga som dälliga, förorsaka mer upmärksamhet än prosa.]

(b) Konung GUSTAV den III högfalig i äminness.

(c) Man behöfver blott nämna det härifrån en half fjerdedels mil belägna Hatanpää, där den målt förtjusande utsigt vinkade Konungen, at vid Stadens anläggande, tilbringa några glada flunder, för at bevisa, det detta uttryck ej är öfverdrifvet.

(d) Är en nog vidlöftig sjö, belägen straxt ofvanföre Staden, hvartil practikabla vat-tendrag ända ifrån Vasa län (15 mil härifrån) komma at förena sig med det neder om staden belägna Pyhävesi, och vidare derifrån (oakadt än osarbart) til Björneborg. Desa vatten skola enligt säker grund, innehålla mycket järnmalm. Pyhä-järvi ligger 62 fot lägre än Näsjärvi.

(e) Inrättningen af Krono-Brännerierna, ehuru ofta oförstigt klandrad, var äfven i det afseendet högst nyttig för landet, at vid goda spanmåls år, et stadgadt pris blef vunnet på denna nödvändighetsvara, då Kronan upköpte et quantum, hvaraf tilverkades brännvin; och då misfväxt inföll, hade allmänheten alltid stöd af Krono-Magazinerna, och Brännvinstilverkningen uphörde.

(f) Utan all tvifvel det lägligaste til inrättande af det låsta Järnbruk.

Lyckfärlige i efterverlden
Här fågnas må af hamrars ljud,
Och räcka Riket denna gården,
Som af Naturen är Dets skrud!
Ån må, til Statens gagn, berufas
Af Forfen verk — och konsten tjufas.
I öfningen af sina bud!

Hur denna syn (g) mit öga rörer,
Och väcker mig, högtidligt rörd!
Hur detta dån, mit öra hörer,
År vördnadsfullt — blott för dets börd!
Hur detsa vattnets krafter svalla,
Som med et redligt fus tycks kalla.
Så många menniskjor til skörd.

Ja — detta fus så lifligt målar
Den drift som Staters lycka gör.
Når mån den dag i Östern frälrar,
Som ofs til verkligheten för?
Här suckande Najader tala,
Och alt som fins i denna dvala
År konstens eget tilbehör.

Ån från sin höjd besländigt stupar,
Som Tantalus, den Finska Sjön,
I många hvirflar sig fördjupar.
At måla konstens sköna rön:
Ån hvilande i tyfva bygden,
Då Ilexen blickar uti skygden.
Af tufvan, Våren målat grön.

Ack! om en gång den höga synen
Af tåflan ibland Element,
Så skönt beprydde vattenbrynen,
At den colonn (h) som Elden tändt,
Lik den Vefuv med fasa skjuter,
Förflördes af den vattnet gjuter
Och som et moln mot högden fändt!

Ack! om jag ån så lycklig blefve,
At se en våg åt Nordens rand,
Som med förmånlig utåkt drefve
Dets allter til vår lugna strand,
Och ilande från högden buren,
Och tågande som stilla skuren
Jag hastade mot Tavastland!

Mit Fosterland! Det är din heder,
Som denna önskan har til grund.
Din fällhet blott min tanke leder
Som redlig Svensk hvar enda stund,
Då jag dig tidig förmon önskar,
Och våren, som med tjusning grönskar,
Mit fällskap är i denna lund.

Jag önskar ej i mörkrets klyfta —
Min önskan blott är möjlighet —
Ack! om jag sjelf förmådde lyfta
Den första stens besvärlighet;
Blott Du — mit Fosterland! fick njuta,
Jag gärna ville lifvet sluta
I patriotisk fatighet.

(g) Det är mer, ån vackert, mer ån intagande, at se denna Fors, som uti tufvande
bugter vrider sig omkring håll och tufva med det angenämasse fus.

(h) Författaren önskar, at en gång röken och hettan af en Masugn, måtte tåfla med
den molnlika dimma, som Forfens störning i fallet förorsakar.

Om Du — min Kung! min önskan hörde,
Och i en lycklig stund det blef
Din Faders tyfva röf, som förde
Til Dig hvad nu mit hjerta skref,
Du skulle — Gode Konung! unna
Dit Rike väl — och ofs förkunna
Vår önskan med et enda bref (i).

Må Finlands lärda Gille finna
Här föremål för ådel nit,
Och Staden Nürnbergs höjd ån hinna
Igenom driftighet och flit!
O at min önskan kunde röra,
Och Fosterbygdens vänner föra.
Med fina ådla tankar hit!

Vår Stad vifst icke vil begära
Af Rikets medel underföd.
Vi ren med glädje kunne skära,
Som Svenska barn, vårt eget bröd:
Blott redligt nit vil ifrigt yrka,
Stad skal bidra til den flyrka,
Som hjelper Staten ur Dets nöd.

Men skal Naturen kunna bota —
Vi känne den Erfarenhet —
Och af sig fjelf et ondt utrota,
Vifst fordras Låkarns fårdighet.
Den bästa Åkren år förgåfves,
Om den af Tiftelen förqvåfves,
Och ingen af den samma vet.

Blott friheter vår Stad förunnas,
Vi ån til höjden kunne gå;
Och at ofs Lag af en (k) förkunnas,
Som kan vår hela vörndnad få,
Utaf hvars hand vi vinken lyda
Och icke kunne mer förtyda,
At han för Stadens väl skal stå!

Men om förgåfves jag här tyder
Mit ådla nit — få redligen,
Jag likväl lydt och evigt lyder
Den fordom kända fanningen:
Den som på Jorden forglöft träder,
Han trampar på de döda Fåder
vid hvarje fjät — förbannelfen.

(i) Otvifvelaktigt år det, at Konungen, som grundlade Staden, har haft de betydligaste affigter med den samma. — Låget år i synnerhet et öfvertygande bevis härpå. Och icke allenast Finska, utan hela Svenska Allmänheten hade bordt draga nytta af en så vis Konungs anstalt, hviiken ån kan, genom goda och fördelaktiga privilegier för Inrättningar af flera slag, säkerligen gå uti fullbordan.

(k) Ibland de betydligaste hinder för Stadens upkomst, år otvifvelaktigt det, at man måfle önska, det Staden finge fågna sig af en Borgmästare, förfedd med vördighet och myndighet. — Det vore åfven en ganska liten affaknad för det hela, om Hon blefve lefriad ifrån alla utskylder på 20 år. En omständighet, som kunde vara lika värd upmärksamhet.

ÅBO, Tryckte hos Mag. Joh. Christoph. Frenckell, 1801.

För Auctorns räkning.

